

Dziedzictwo kulturowe krajów europejskich V Konferencja Komisji Europy – Kraków, maj 2002

Po raz pierwszy konferencja Komisji Europy dotycząca kulturowego dziedzictwa narodowego została zorganizowana w kraju kandydującym do Unii Europejskiej.

To już piąta konferencja tematyczna. Po Rzymie, Akwizgranie, Santiago de Compostella i Strasburgu Kraków stał się miejscem spotkania osób przekonanych o konieczności zachowania tożsamości kulturowej krajów europejskich i wszechstronnych korzyściach płynących z porozumiewania się i współpracy.

Przez europejskich gości Kraków postrzegany jest jako miejsce intensywnego przenikania się kultur Wschodu i Zachodu, zarówno w przeszłości, jak i dziś.

Obecnie w sytuacji rozszerzania się Unii Europejskiej o kraje środkowo-wschodnie ochrona dziedzictwa kulturalnego odgrywa istotną rolę. Łatwość w szybkim porozumiewaniu się to nie tylko możliwość poznania osiągnięć naukowych i kulturalnych sąsiadów, ale także rosnąca świadomość konieczności podejmowania wspólnych działań w sytuacjach zagrożeń, takich jak zanieczyszczenie środowiska czy też regionalnych katastrof, np. powodzi.

Komisja Europy od 15 lat finansuje przedsięwzięcia, których celem jest ochrona dziedzictwa kulturowego. Efektem tego jest zrealizowanie ponad 100 programów, w których partycypowały prawie wszystkie kraje naszego kontynentu.

Największym projektem wspieranym przez Komisję Europy jest ochrona zabytków przed skutkami skażenia środowiska. Niszczący wpływ zanieczyszczenia środowiska naturalnego nie ogranicza się, oczywiście, do obszarów wyznaczonych przez gra-

nice państw i fakt ten jest najlepszym powodem do rozwijania współpracy o zasięgu kontynentalnym czy także globalnym.

Generalnym założeniem jest wprowadzenie w życie przemysłowej polityki ochronnej. Do wypracowania tej polityki mają doprowadzić programy naukowe i badawcze składające się w sumie na multidyscyplinarnie widziane zagadnienie.

W realizowanych obecnie programach bierze udział ponad 200 osób i instytucji. Zaznacza się już wyraźnie udział państw z Europy Wschodniej; i tak podczas gdy w poprzednim bloku programowym udział partnerów ze Wschodu ograniczył się do liczby 3, to w bloku obecnie realizowanym wynosi już 29. Trzy projekty są koordynowane przez instytucje z państw z Europy Wschodniej. (Dwa dotyczą konserwacji papieru, trzeci – stosowania cementu w czasach rzymskich). Dla uczestników programów ich multidyscyplinarny zakres oraz konieczność rozwijania takich związków jest oczywiste.

Większość zniszczeń substancji zabytkowej to skutek efektów zmian środowiskowych wywołanych działalnością człowieka.

Zanieczyszczenie powietrza, mikroorganizmy spowodowane ruchem kołowym, różnorakie zjawiska biodegradacji, zmiany mikroklimatyczne (także np. te spowodowane nadmierną liczbą zwiedzających w muzeach), transport dzieł sztuki wymuszony zwiększającą się z roku na rok liczbą wystaw czasowych czy wreszcie niewłaściwe stosowanie technologii konserwatorskich to najważniejsze, ale nie wszystkie przyczyny zagrożeń obiektów zabytkowych.

Rozwiązań systemowych i wymiany doświadczeń wymaga zjawisko gwałtownie rosnącego ruchu turystycznego, co daje szansę na zwiększenie zatrudnienia oraz korzyści ekonomicznych. Powiązanie turystyki ze strategią ochrony zabytków w najbliższym czasie pozwoli na określenie związków Przeszłości z Teraźniejszością. W sumie da to kulturalny obraz Zjednoczonej Europy. Kraków – w opinii władz Komisji Europy – jest idealnym miejscem dla konferencji na temat ochrony dziedzictwa kulturowego. Samo miasto jest dobrym przykładem właściwego wykorzystywania zabytkowych budowli na współczesne potrzeby mieszkańców i dużej liczby turystów.

Zainteresowanie konferencją było duże; organizatorzy otrzymali ponad 230 zgłoszeń uczestnictwa, obecni byli nawet przedstawiciele Egiptu, Turcji, Izraela.

Dotychczasowy dorobek naukowy konferencji dotyczący europejskich działań w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego został przedstawiony na czterech plenarnych sesjach. Roboczymi kontynuacjami sesji były zajęcia warsztatowe.

Ostatni dzień był okazją do podsumowań, zebrani mieli też możliwość obejrzenia tematycznej prezentacji gości z Ameryki Południowej. Prezentacja ta to z pewnością dobry początek współpracy międzykontynentalnej na polu ochrony światowego dziedzictwa kulturowego. ❖

Programy

Spotkanie z przedstawicielami prasy zwołane przed rozpoczęciem obrad było okazją do zaprezentowania trzech wideoprezentacji stanowiących relacje z realizacji trzech konkretnych programów finansowanych przez Komisję Europy:

1. ENVIARD

poświęcony ochronie barokowych sztukaterii na przykładzie Kaplicy Księżęcej w Krzeszowie (z udziałem polskich konserwatorów)

2. LIDO

obejmujący wszechstronne badania nad destrukcyjnym działaniem światła na materiały, takie jak: papier, płótno, papier fotograficzny

1. ARCCHIP

prezentujący cele centrum badań nad dziedzictwem kulturalnym Europy Wschodniej usytuowanym w Pradze.